

МОВОЗНАВСТВО

УДК 373.5.016:811.111]: 37.091.32:821

Яна Біла

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ АВТЕНТИЧНИХ ТВОРІВ ХУДОЖНЬОЇ ЛІТЕРАТУРИ НА УРОК АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У СУЧАСНІЙ ШКОЛІ

Стаття присвячена особливостям застосування та введення творів художньої літератури як засобу навчання іноземної мови у школі, а також їх переваги та недоліки.

Ключові слова: література, художній твір, лексична компетентність, комунікативна компетентність, науково-популярна література.

З розвитком мови все більше актуальності набуває проблема вивчення соціальних, культурних особливостей народу, мова якого вивчається. Ця проблема передбачає чітке формування та організацію навчання, де іноземна мова вивчається як модель бачення світу та сприйняття гуманістичних цінностей. В таких умовах соціокультурної освіти процес гуманізації, гуманітаризації та антропоцентризму зумовлюється тісним знайомством учнів із літературою країни, мова якої вивчається. Вважається, що саме художні тексти мають значний вплив на вмотивованість та заохочування учнів, а також залучення учнів до культури країни, мова якої вивчається, включаючи їх у світ загальнолюдських і морально-естетичних цінностей. Читання художніх текстів у оригіналі несе у собі розвиток виховного, загальноосвітнього та розвиваючого потенціалу, дозволяє учителеві більш комплексно та ефективно вирішувати завдання та долати труднощі. На сьогоднішній день проблема введення іншомовної художньої літератури у процес навчання обговорюється багатьма мовознавцями та дослідниками чим зумовлена **актуальність** нашої статті.

Метою нашої статті є дослідження переваг та недоліків використання художньої літератури як засобу навчання іноземної мови на уроках англійської мови.

Літературний текст займає важливе місце у вивченні англійської мови. Під час читання художньої літератури читач поринає у певний літературний простір, де відчуває себе вільно і комфортно. Читання літературних текстів дозволяє набувати різні лексичні й граматичні

навички та знання. Серед досліджень вітчизняних мовознавців, велика увага приділяється проблемі читання художніх текстів у процесі навчання іноземної мови учнів старшої школи (Д. Кашнелсон, В. Кузовлев, І. Халєєва, Л. Хорєв, Н. Фоломкіна, Н. Соколов, Б. Корман, Л. Смелякова, Ю. Борисов, Н. Топтигіна, Т. Бабенко, Л. Журавльова, М. Зінов'єва, Н. Крупинін, М. Кудашова та ін.).

Вітчизняні мовознавці вбачають у художніх текстах наступні переваги:

1. Читання автентичних художніх текстів дасть змогу учням відійти від стандартизованих навчальних текстів і дати можливість “доторкнутись” до сучасної “живої” мови [1, с. 231].

2. Робота з літературним твором сприяє розвитку лексичних та граматичних навичок. Більше того, читання художньої літератури допоможе учневі подолати мовний бар'єр адже виконуючи завдання до прочитаного тексту школярі здебільшого виконують завдання комунікативного характеру, висловлюючи власну думку про прочитане, оцінюючи ситуацію, героїв, події. Отже читання англійських текстів стимулює мовну діяльність [1, с. 3].

3. Читання художніх творів охоплює лінгвокультурогічний аспект – інформує про соціальні, культурні особливості країни, народу, мова якого вивчається; дозволяє розширити кругозір учнів і прищепити естетичний смак [1, с. 231].

4. Читання художнього формує в учнів навички самостійної роботи, вони вчаться переробляти смислове наповнення тексту, систематизувати і аналізувати прочитане, а також працювати зі словником [4, с. 5].

Художня література є засобом формування вторинної мовної особистості, яка “має на увазі здатність людини спілкуватися іноземною мовою, активно взаємодіяти з представниками інших культур, представляти свою культуру на міжнародному рівні” [1, с. 232].

О. Й. Цвирко виокремлює наступні переваги художнього твору по відношенню до науково-популярної літератури і навчальних підручників при навчанні аналітичного читання:

➤ Художній текст спрямований на загальне розширення кругозору людини, пізнання читачем тої дійсності, яка закладена у тексті, а, отже, відповідає прагненням та інтересам молоді.

➤ Художній текст має широку тематику, тому не передбачає наявності спеціальних знань, на відміну від науково-популярної та іншої нехудожньої літератури, де фонові знання забезпечують повне розуміння прочитаного.

➤ Композиційна побудова художнього тексту відіграє важливу роль. Відсутність фрагментарності, фабульність спрямовує всі композиційні елементи на вирішення конфлікту, тому тримає читача у напрузі протягом всього процесу читання [6, с. 224–225].

Проте, у такого підходу також є опоненти, які ставлять під сумнів використання художніх текстів як засобу навчання іншомовної лексики. Так автор глави “Література на мовних заняттях” в “Кембриджському довіднику з навчання англійської мови для іноземців” А. Мейлі висловлює свою точку зору щодо даної ситуації. Історично, література виступала основним джерелом навчання, проте, з розвитком інформаційних технологій та технічних засобів її вплив на навчання почав слабшати. Зростаюча популярність англійської мови вимагала готувати “функціонально компетентних користувачів”. В такому випадку використання літературних творів та художнього твору постає недоречним у сучасному світі. Дебати між прихильниками “старого” і “нового” підходів тривають і досі, проте “останнім часом відбувається поступова реабілітація літератури і її цінності в процесі навчання” [8, с. 180]. Починаючи з 1980-х років ХХ століття літературний текст став поступово повертатися в практику викладання англійської мови як іноземної.

Таким чином, зарубіжні методисти та практикуючі педагоги, які застосовують літературу в процесі навчання іноземної мови, зустрічаються з такими запереченнями: літературне читання не відповідає критеріям академічності і, відповідно, не вкладається в рамки навчального процесу [7]; літературний текст складний свій граматичною структурою і незрозумілий з культурологічної точки зору [7], може містити непотрібні лексичні одиниці, що ускладнюють розуміння. Однак для деяких практикуючих педагогів граматична і культурологічна складність тексту є мотивацією до поглибленого вивчення тексту.

Підсумовуюче все вищесказане, можемо зробити висновок, що використання художньої літератури на сучасному етапі навчання іноземної мови має своїх прихильників та опонентів. На нашу думку, використання літератури є важливим фактором формування лексичної, граматичної та комунікативної компетентностей іноземної мови. Проте, для того щоб таке навчання було максимально ефективним потрібно “йти в ногу з часом”, а саме вибирати художні твори сучасників, використовувати новітні технології тощо.

Список використаних джерел

1. Морозова И. Г. Использование художественных текстов для формирования социокультурной компетенции в процессе обучения иностранному языку в вузах. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://www.hse.ru/pubs/share/direct/document/57077725>.
2. Одинцова Ю. В. Методическая характеристика понятия иноязычного самостоятельного профессионально ориентированного чтения // Известия Российского государственного педагогического университета им. А. И. Герцена. – 2007. – Вып. 36, том 13. – С. 220–223.
3. Перлова И. В. Мотивация самостоятельной работы в процессе иноязычного чтения // Филологические науки. Вопросы теории и практики. – Тамбов: Грамота, 2014. – № 1 (31) Ч. II. – С. 153–156.
4. Пирогова О. Е. Чтение художественной литературы как средство формирования языковой личности // Вестник ТвГУ. Серия “Филология”. – 2014. – №1. – С. 231–235.
5. Цвирко Е. И. Художественный текст как предмет аналитического чтения. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://elib.bsu.by/handle/123456789/95196>.
6. Tatsuki, D. H. Repositioning Literary Texts in Language Teaching: The State of the Art. // Kobe City University of Foreign Studies Vol. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: https://www.academia.edu/20078842/Repositioning_Literary_Texts_in_Language_Teaching_The_State_of_the_Art.
7. *The Cambridge guide to teaching English to speakers of other languages*. Cambridge: Cambridge University Press. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://dx.doi.org/10.1017/CBO9780511667206>.

Yana Bila**THE USE AND MAIN PECULIARITIES OF AUTHENTIC FICTION LITERATURE IN ENGLISH LESSONS AT SCHOOL**

The article is dedicated to the peculiarities of usage of fiction literature as a mean of teaching foreign language at school, its advantages and disadvantages.

Keywords: literature, story in fiction, lexical competence, communicative competence, popular scientific literature.